

European Master in Bioethics

Door: *drs. Jack de Groot**

Aanleiding

Op uitnodiging van de Raad van Bestuur van het UMC St. Radboud deed ik de European Master in Bioethics (EMB). Sinds 2002 zit ik in de Commissie Ethiek en in die hoedanigheid werd ik benaderd om deze opleiding te volgen. De EMB is een post-nitiële opleiding, waar je wordt toegelaten na een andere master (bv. medicijnen, verpleegkunde, theologie, psychologie); de cursusgroepen zijn daarvoor multidisciplinair samengesteld.

Opleiding

De opleiding beslaat 60 ECTS (European Credit Transfer System) en is zowel in voltijd (1 jaar) als in deeltijd te volgen. Ik volgde zelf de deeltijd versie van de opleiding, verspreid over twee jaar. Destijds waren er vier universiteiten (Nijmegen, Leuven, Basel en Padua) bij betrokken, na de inkadering in het Erasmus Mundus Programma is Basel (buiten de EU) komen te vervallen. In alle opleidingsplaatsen waren er drie- of vierweekse periodes van contactonderwijs, met steeds afsluitende examens. In de tussenliggende periodes werd gewerkt aan huiswerkopdrachten (praktijk, research, publishable paper). Het eindwerkstuk was een paper, dat in principe in aanmerking moest komen voor publicatie in een internationaal tijdschrift.

Opleidingsgroep

Zoals gezegd was de cursusgroep multidisciplinair samengesteld. Er waren artsen, verpleegkundigen, een apotheker, theologen, ethici en psychologen in mijn groep. Op de parttime editie schrijven vooral mid career professionals in, terwijl op de voltijds-

opleiding ook pas afgestudeerden inschrijven.

Omdat in onze groep dus veel mensen zaten met ruime praktijkervaring en de behoefte om vanuit die praktijk hun competentie op ethisch terrein te vergroten, was er een grote betrokkenheid op de onderwerpen en ook veel betrokkenheid op elkaar; die betrokkenheid werd nog eens vergroot doordat we gedurende de cursusweken in dezelfde accommodatie logeerden. De cursusgroep was internationaal samengesteld: alle continenten waren vertegenwoordigd. Professionele achtergrond, ervaring en land van herkomst zorgden voor een grote variatie en boden gelegenheid tot vergaande uitwisseling.

Inhoud van de opleiding

De verschillende studieweeken waren thematisch georganiseerd rondom onderwerpen als ethische theorieën en methoden van ethiek, palliatieve zorg, medische technologie, genetica, reproductie-technologie, keuzes in de zorg, public health, preventie, behandelbeslissingen, klinische en research ethiek, religie en bio-ethiek. Er werd een week besteed aan interdisciplinaire research in bio-ethiek, waarin post-graduate onderzoekers hun werk aanboden ter lering en becommentariëring. In de cursusweken werd van elke deelnemer een bijdrage verwacht in de vorm van casusbesprekingen en literature-reviews.¹

Tussen de cursusweken door diende aantoonbaar 150 uur besteed te worden aan ethische activiteiten (commissie ethiek, advies- en onderwijsactiviteiten en dergelijke). Er werd een analyse verwacht van een ethische richtlijn of researchprotocol; daartoe vergeleek ik twee adviezen van onze eigen

commissie ethiek wat betreft spermadonatie en donoranonimiteit.

Voor mijn huiswerkopdrachten werkte ik aan de ontwikkeling van de Nijmeegse methode voor morele counseling, zowel op het niveau van publicaties² als op het vlak van de gelijknamige cursus³. Het eindwerkstuk beschrijft de ontwikkeling van de methode wat betreft inhoud en proces.

Conditie, resultaat en gevolgen

Ik heb veel tijd van mezelf geïnvesteerd in de opleiding, maar zonder faciliteiten van de werkgever had ik dit nooit kunnen doen. De opleiding werd betaald door het ziekenhuis en de cursusweken werden gevolgd in werktijd. Daarnaast kreeg ik ook gelegenheid om de praktijkopdrachten als onderdeel van mijn werk uit te voeren.

Concrete resultaten waren diverse publicaties over morele counseling en het aanbod van de cursus morele counseling en moreel beraad vanuit ons KPV-centrum. Rond publicaties en cursussen is nauw samengewerkt met de afdeling Ethiek van het UMC St. Radboud en met collega drs. Hans Evers van het LUMC.

Het eindwerkstuk is inmiddels omgewerkt tot een artikel en aangeboden aan een ethisch vak-tijdschrift. Een gevolg van de opleiding waren een nieuwe publicatie op het terrein van morele counseling⁴ en verder wetenschappelijk onderzoek, wat geleid heeft tot een onderzoeksvoorstel met het vooruitzicht op een dissertatie.

Onze Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat heeft in zijn nieuwe beleidsplan naast patiëntenzorg en onderwijs ook onderzoek als kerntaak opgenomen; een en ander past nadrukkelijk in het academisch profiel van onze DGVP. Op dit moment kan ik ongeveer de helft van mijn tijd besteden aan een onderzoek naar morele afwegingen rond orgaandonatie.

Belang van de opleiding

De opleiding is belangrijk met het oog op de ethische competentie van de geestelijk verzorger. Vanuit mijn initiële opleiding – alweer bijna 30 jaar geleden afgerond – was er wel aandacht voor ethiek, maar het vak medische ethiek bestond in die tijd nog nauwelijks.

De nadrukkelijke vermelding van de ethische competentie van de geestelijk verzorger in de beroepsstandaard van 2002 riep bij mij destijds de vraag op, of deze competentie wel bij alle geestelijk verzorgers aanwezig was – bij mij in ieder geval toen niet. De opleiding heeft niet alleen voor mijzelf vruchten opgeleverd, ook de beroepsgroep in zijn geheel kan ervan profiteren, doordat we nu een instrument in handen hebben om de ethische advisering op het niveau van individuele patiënten en hun naasten concreet vorm te geven. Daarmee overstijgt de opleiding verre het niveau van het voldoen aan de verplichte bij- en nascholing met het oog op de herregistratie in het register.

Ook binnen de Dienst Geestelijke Verzorging en Pastoraat van ons ziekenhuis staat – mede doordat ik deze opleiding gevolgd heb – ethiek weer volop op de agenda. Binnen een wat grotere dienst als de onze hebben we als geestelijk verzorgers diverse aandachtsgebieden onder elkaar verdeeld: patiëntenzorg, liturgie, onderwijs, ethiek, public relations. Als ‘aandachtveld ethiek’ kan ik meer gefundeerd mijn bijdrage leveren bij intervisie- en andere bijeenkomsten waar ethiek op de agenda staat.

Het hoeft geen betoog dat mijn bijdrage binnen de commissie ethiek meer gefundeerd gebracht kan worden. Verder heeft de opleiding nieuwe impulsen gegeven voor mijn onderwijsactiviteiten, zowel aan de artsen in opleiding als bij initiële en postinitiële opleidingen voor geestelijk verzorgers.

Kortom, de opleiding heeft een diepe doorwerking in mijn werk: zowel binnen patiëntenzorg als in

onderwijs, onderzoek en commissiewerk in en buiten het ziekenhuis. Maar vooral geeft een dergelijke intensieve en uitgebreide opleiding weer nieuw elan aan een geestelijk verzorger die over de helft van zijn carrière is. De opleiding is mij aangeboden, maar ieder ander heeft daarmee een argument om bij de werkgever aan te kloppen om zo'n opleiding te mogen volgen in het kader van leeftijdsfasebewust personeelsbeleid.

info: <http://med.kuleuven.be/education/Bioethics/index.html>

** Drs. Jack de Groot is geestelijk verzorger / pastor in het UMC St. Radboud te Nijmegen. Daarnaast is De Groot supervisor verbonden aan het KPV-centrum te Nijmegen.*

Noten

- 1 Boekbespreking: Femke Takes, Het recht om te weten
In: Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek (2006/3).
- 2 Geestelijke verzorging en ethische besluitvorming
In: Tijdschrift Geestelijke Verzorging (2006) nr. 41
Morele counseling. Presentatie van de Nijmeegse methode. (samen met Hans Evers) –
In: Praktische Theologie 34/3 (2007).
- 3 zie <http://www.umcn.nl/professional/afdelingen/dgvp> -> cursusaanbod.
- 4 Morele counseling voor de patiënt als pendant voor moreel beraad
In: Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek (2008/4).

advertentie

RINO Noord-Holland Nascholing en Opleiding GGZ
Relevante nascholing in de GGZ
startend in april 2009
Rouw- en verliesverwerking bij kinderen en jongeren www.rino.nl/551
startend in mei 2009
Oplossingsgerichte korte psychotherapie www.rino.nl/432
startend in juni 2009
Dood, verlies en rouw & systeembenadering www.rino.nl/047 Motiverende gespreksvoering www.rino.nl/208 Effectieve gespreksvoering www.rino.nl/484
startend in september 2009
Arbeid en Psyche www.rino.nl/050 Presentatievaardigheden voor professionals www.rino.nl/861
www.rino.nl
Leidseplein 5, 1017 PR Amsterdam Telefoon: 020 625 08 03 E-mail: info@rino.nl